

Digitalni autizam posljedica ovisnosti o ekranima, ali može se liječiti

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Ponedjeljak, 15 Srpanj 2024 07:24

Objavljeno: Ponedjeljak, 15 Srpanj 2024 07:24

Digitalni autizam je razvojno stanje u djece do kojeg dolazi zbog ovisnosti o ekranima i očituje se kroz teškoće u komunikaciji, ponavljajućim i stereotipnim radnjama, no za razliku od "klasičnog" autizma koji je trajni poremećaj, dijete je kod ovog oblika moguće vratiti na uredan razvojni put.

Digitalni autizam ili ekranizam se može pojednostavljeno objasniti kao ovisnost o bilo kojoj vrsti ekrana - mobiteli, TV, računala, tableti, kaže psihologinja iz Psihijatrijske bolnice za djecu i mladež u Zagrebu Ivana Bilić. Dodaje da se smetnje manifestiraju do treće godine djetetova života.

"Znamo da je uzrok digitalnog autizma prekomjerno korištenje ekrana i nema striktni početak smetnji u najranijoj dobi. Prije nego razvije ovisnost o ekranu, dječji mozak je redovito prekomjerno stimuliran korištenjem ekrana, a to uzrokuje stres u mozgu", objašnjava.

"Klasični" autizam je neurorazvojni poremećaj i trajno je stanje kod osobe čije se funkcioniranje može poboljšati različitim terapijskim intervencijama. "Uzrok mu je nepoznat pa se i ne može govoriti o urođenom autizmu. Započinje u ranom djetinjstvu i očituje se kroz teškoće u komunikaciji i socijalnom funkcioniranju, ponavljajućim i stereotipnim obrascima ponašanja, rigidnost u mišljenju, prisutnosti specifičnih interesa", kaže Bilić.

Edukacijska rehabilitatorica Jelena Petranović, zaposlena u Dječjem vrtiću "Pjerina Verbanac" u Labinu, objašnjava da "klasični" autizam nije "izlječiv" za razliku od digitalnog autizma koji je reverzibilnog tipa, odnosno moguće je adekvatnim intervencijama dijete vratiti na uredan razvojni tok, ako se na vrijeme reagira.

"Simptomatološki dijete s digitalnim autizmom djeluje kao da pripada autističnom spektru, odnosno ima slabo ili uopće nema razvijen govor i komunikacijske vještine - ne odaziva se na ime, ne uspostavlja kontakt očima, čak ni neverbalno ne komunicira svoje potrebe", objašnjava.

Petranović kaže, ako je govor i razvijen to su pretežito tzv. skriptovi ili eholalija, odnosno nefunkcionalno ponavljanje tekstova iz crtića ili igrice. "Dijete se često osamljuje i ne ulazi u interakciju s drugom djecom jer nema razvijene socijalne vještine, a i sama igra je nerazvijena"

Igračke ne koristi funkcionalno već isključivo u istraživačke svrhe - baca igračke ili primjerice samo vrti kotače od autića bez da ga vozi. Uz to dijete ima slabo razvijenu i raspršenu pažnju te moguće i neke oblike agresivnog ponašanja zbog nemogućnosti izražavanja vlastitih potreba te smanjene emocionalne regulacije uslijed ovisničkog obrasca ponašanja.

Posljedice neliječenog digitalnog autizma

Ako roditelji kod djeteta prepoznaju simptome digitalnog autizma, Bilić kaže da se mogu javiti nadležnom pedijatru odnosno stručnoj službi vrtića/škole koji će ih savjetovati i eventualno uputiti na daljnje preglede ili terapijske postupke. Savjetuje da u tom slučaju djetetu ograniče korištenje svih ekrana te da budu dosljedni u provođenju odluke koliko i kada ih smiju koristiti. Također je korisno da i vlastitim primjerom pokažu kada i koliko je primjereno koristiti tehnologiju.

Digitalni autizam posljedica ovisnosti o ekranima, ali može se liječiti

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Ponedjeljak, 15 Srpanj 2024 07:24

Objavljeno: Ponedjeljak, 15 Srpanj 2024 07:24

Petranović dodaje da su se učinkovitim metodama pokazali logopedski i rehabilitacijski tretmani - Floor time, ABA terapija, uključivanje djece u vrtić ako ga nisu pohađali te različite druge sportske ili društvene aktivnosti. Objasnjava da su terapije uspješne, ako se pravovremeno reagira i ako roditelji surađuju sa stručnjacima.

"Nema učinka od terapija, ako dijete kod kuće i dalje provodi vrijeme pred ekranima te roditelji generalno ne slijede upute i savjete stručnjaka", dodaje.

Opisala je i jedan slučaj s dječakom koji je bio izložen mobitelu i tabletu od šestog mjeseca života. "Iako izrazito vesele naravi nije ulazio u interakciju s drugom djecom, nije se uopće igrao s igračkama te je imao vrlo slabo razvijene govorno-jezične sposobnosti. Roditelji su reagirali kada dijete, tada trogodišnjak koje je bilo pred mobitelom u iznimno opasnoj situaciji nije diglo pogled s ekrana. Obratili su se stručnjacima i potpuno ukinuli ekrane. Nakon dvije godine logopedske i rehabilitacijske terapije dječak je u potpunosti usvojio uredne razvojne obrasce", opisala je Petranović.

Dodala je da je to primjer roditelja koji zaista nisu bili svjesni štetnog utjecaja ekrana te su na vrijeme reagirali.

Bilić kaže da u svakodnevnom radu gotovo na svakodnevnoj bazi može primijetiti kako djeca provode sve više vremena na mobitelu i internetu, ali i svim drugim ekranima. "U odnosu na ranije godine, čini mi se da je to vrijeme duže", kaže. Objasnjava da su posljedice izloženosti ekranima teškoće učenja i pamćenja, pažnje, spavanja, smetnje na bihevioralnom planu (burne reakcije, agresivnost, slabija tolerancija na frustraciju) i smetnje u regulaciji emocija.

"U praksi se sve češće viđaju i kod mlađe, ali i starije djece teškoće s pažnjom i koncentracijom, grafomotoričkim sposobnostima i nečitkim rukopisom, poteškoće u odnosima s vršnjacima, obiteljskom funkcioniranju, agresivnim ispadima pa i depresivnim i anksioznim smetnjama", objasnila je Bilić. (Piše: Kristina Gačarić/Hina)

